

בתחילת המאה ה-20 שונה שם השכונה הפלסטינית לא-ת'ורי לאור הרצון לבדל אותה מהשכונה היהודית (על שם חברו של הנביא מוחמד סופיאן א-ת'ורי).

בזמן מלחמה"ע ה-1 היו בשכונה כמה עשרות בתים, בהם התגוררו נוצרים ומוסלמים אמידים ממשפחותירושלמיות ותיקות. בתקופת המנדט הבריטי, הרכב האוכלוסייה השתנה עקב מעבר אליה של תושבים מאזור הר-חברון.

ערב מלחמת 1948 הייתה אבו-תור מאוכלסת בתושבים ערבים בלבד, ובמהלך המלחמה נכבש חלקה המערבי על ידי ישראל. במתווה הפסקת האש נקבע הגבול ("הקו העירוני") ברחוב עשהאל שאויש בעמדות צבא ירדניות וישראליות, ושעד היום למעשה מבדיל בין השכונה המערבית למזרחית. לאחר המלחמה, אוכלסה השכונה המערבית ביהודים, רובם עובדי מדינה ועולים חדשים.

במלחמת 1967 צורפה השכונה המזרחית לירושלים יחד עם שאר מזרח העיר.

מאפיינים דמוגרפיים

התפלגות אוכלוסיית אבו-תור לפי גיל - (עיריית ירושלים, דצמבר 2014)

גיל	מספר	אחוז
0-6	130	8.70
7-12	99	6.62
13-18	114	7.63
19-21	48	3.21
22-40	342	22.88
41-60	351	23.48
61-74	271	18.13
75+	140	9.36
סה"כ	1495	100

מנתונים אלו עולה כי באבו תור ישנה אוכלוסייה מבוגרת בהשוואה לשכונות אחרות בירושלים. חשוב לציין כי זוהי מגמה הקיימת בכל איזורבקה רבתי.

ארץ מוצא: התפלגות התושבים בשכונה לפי ארץ מוצא מצביעה כי השכונה מורכבת בעיקרה מילידי הארץ (55.4%) וצפון אמריקה (14.8%), כאשר המאפיין הבולט הוא היעדר יוצאי אתיופיה (0.11%). אוכלוסייה דומיננטית מאד בנוף השכונתי שלא באה לידי ביטוי בחלוקה זו היא התושבים הזרים הרבים שמתגוררים בשכונה.

התפלגות אוכלוסיית אבו- תור לפי ארץ מוצא- (עיריית ירושלים, דצמבר 2014)

ארץ מוצא	מספר	אחוזים
ארצות איסלם ואפריקה	77	5.15
חבר העמים ומזרח אירופה	108	7.22
מערב אירופה	128	8.56
צפון אמריקה	220	14.72
דרום אמריקה	30	2.01
ישראל	903	60.40
אחרים	29	1.94
סה"כ	1495	100

השכלה: כ-22.7% מתושבי השכונה וסביבתה בעלי תואר שני ומעלה, דבר המעיד על רמת ההשכלה הגבוהה מאוד בשכונה.

תעסוקה: נכון ל-2008, ארבעת ענפי התעסוקה המרכזיים בשכונה היו: "נדל"ן, פעילויות השכרה ושירותים עסקיים" – 28.7%, "שירותי בריאות ושירותי רווחה וסעד" – 13.7%, "חינוך" – 13.1% ו"שירותים קהילתיים, חברתיים, אישיים ואחרים" – 8.5%.

בנוסף, למעלה מ-30% מתושבי השכונה עובדים כעצמאיים, השאר כשכירים.

השתייכות דתית: בחלוקה מאד גסה, ניכר כי בשכונה שתי קבוצות השתייכות עיקריות מבחינה דתית – חילונים ודתיים לאומיים.

בעלות על מגורים: נכון ל-2008, 71.9% ממשקי הבית בשכונה התגוררו בדירות בבעלותן, ו-24.9% גרים בשכירות. רוב הבתים נמוכים ובתי הקומות אינם עולים על 3 קומות, בהתאם לתכנית המתאר השכונתית.

תשתית פיזית

כבישים ותחבורה. הכניסה לשכונה מצד רחוב הגיחון עברה שיפוץ בשנת 1998 והיא כוללת מדרכה מודולארית (לא סלולה באספלט). בנוסף, בשכונה גם קטעי רחובות הולנדיים הסלולים גם הם במדרכה מסוג זה. להוציא אותם, רובה של השכונה סלולה באספלט. כמו כן, חלק מרחובותיה קטנים וצרים ומאפשרים רק למכונית אחת לנסוע דרכם בכל פעם

כאמור, השכונה גובלת במערבה בדרך חברון הסואנת המהווה עורק תחבורה עירוני ראשי, ממנה יוצאים אוטובוסים תדירים ומהירים אשר נוסעים על ציר דרום-צפון (קווים 71, 72, 74, 75). לאור שטחה הקטן של השכונה, גם מחלקיה הרחוקים יותר ניתן להגיע לתחנות האוטובוס בהליכה של כמה דקות.

רשת התאורה. תאורת הלילה במרכז השכונה נותנת מענה חלקי ביותר; בשעות הערב, מרכז השכונה חשוך מאד.

שירותים בקהילה

שירותי רווחה.

בית מיח"א החדש. באפריל 2015 הושלמה בנייתו של המרכז הירושלמי החדש של עמותת מיח"א, שמטרתו היא סיוע לילדים לקויי שמיעה ערבים ויהודים מרחבי העיר, והוא ממוקם בין רחוב עין רוגל לרחוב המפקד.

שירותי חינוך.

גן פרטי לגיליים נמוכים יחסית מופעל על ידי רחל, תושבת השכונה המתגוררת ברח' ישי.

בי"ס בן יהודה. ממוקם ברחוב נחשון 11. בביה"ס 68 תלמידים המאופיינים באיחור התפתחותי קוגניטיבי קל עד בינוני רב-בעייתי, ומורכב מהמגזר היהודי והערבי. בית הספר משרת תלמידים בגילאי 7-17 הלומדים בכיתות אי-י"א וכל כיתה מונה כ-6 תלמידים.

שירותי דת.

קיימים שלושה בתי כנסת בשכונה:

בית הכנסת האשכנזי "הר רפאים". ממוקם ברחוב נחשון 14. ממספר מקורות עולה כי סביב בית הכנסת קיימות קהילה דתית פעילה של עשרות משפחות.

בית הכנסת הספרדי "שלום ורעות". ממוקם ברחוב אביגיל 1. נוסד בשנת 1952 וכיום יש בו מניין מעורב.

ישיבת חב"ד "תומכי תמימים". ממוקמת בפאתי השכונה, בדרך חברון 51. עומד בראשה שליח חב"ד רועי אוליאל, ובנוסף מעביר שם שיעורים הרב זלמן נוטיק.

שירותי מסחר. כיום, אין בשכונה חנויות. החנויות הקרובות ביותר נמצאות על דרך חברון או בשכונה המזרחית. בעבר היה קיים בטיילת שרובר בית קפה בשם גזיבו שבזמן האינתיפאדה השניה הוצת ונשרף כליל. כמו כן, החל משנות ה-70 פעל ברחוב עין רוגל **מצפה אבו-תנור** – קומפלקס משולב של מועדון לילה, מסעדה וחנויות מזכרות, שבשלב כלשהו הפסיק לפעול.

שירותי בידור ופנאי.

מרכז שרובר לתרבות. ממוקם בפאתי השכונה ליד רח' נעמי וצפוי להיפתח בספטמבר 2015 כקומפלקס שיכלול אולמות קולנוע שחלקם יוכלו לשמש גם למופעים ולהצגות, ושטחי מסחר שונים.

בית נחמיה. מרכז עירוני להכנה של נוער לצה"ל, שפועלים מתוכו ארגוני הנוער אחרי!, מהפ"ך וזינוק בעלייה. בחלק קטן מהזמן משמש לפעילויות פנאי ותרבות; מופעל בו חוג יוגה על ידי תושבת השכונה, ופועלים בו גם קבוצת יהדות חילונית וקבוצת מדיטציה.

מתקני שעשועים לילדים. במרכז השכונה יש אזור קטן של מתקני שעשועים לילדים, שהוקמו לפני כשנתיים כתוצאה מדרישת התושבים. בסמוך אליו ישנו חלק בו יש עצים וספסלים.

הגינה הקהילתית. בסמוך לבית נחמיה קיים שטח מגודר ובו גינה קהילתית, אשר ממתוחזקת על ידי מספר תושבים.

מגרש הספורט. מגרש כדורגל-כדורסל משולב, מגודר, שעבר שיפוץ משמעותי בסוף 2014. כיום הוא משמש בעיקר את ילדי וצעירי השכונה המזרחית.

פורום אורבני שכונתי. החל לפעול בינואר 2015, בעידוד וליווי המנהל הקהילתי. הפורום כולל בתוכו מספר קבוצות תושבים שמקדמות ענייני תכנון אורבני באבו תור, ביניהם: הסדר חניה שכונתי, הקצאת שטחים למבני ציבור ושימור מבנים ומתחמים היסטוריים.

משטרה. תחנת עוז, שהיא חלק ממרחב קדם שמטרתו לתת מענה משטרתי למזרח העיר, היא האחראית על השכונה.

תהליכים קהילתיים בשכונה.

בשנים האחרונות התקיימו מספר נרחב של תהליכים קהילתיים בשכונה. העיקרי והמשמעותי שבהם התקיים לקראת סוף שנת 2011 במסגרת הבחירות למינהל הקהילתי שנערכו בתאריך 13.12.11. כחלק מתהליך זה הגישו מועמדות לתפקיד נציגי שכונת אבו תור בהנהלת המינהל הקהילתי 3 תושבי השכונה (שחברה עם שכונת צפון תלפיות). עם הבחור של דוד מאיר אפשטיין נציג השכונה ולאחר תהליך למידה שערכה ההנהלה הנבחרת, חרטו על דגלם נציגי התושבים לראות במרחב הקהילתי כמרחב מאוחד עם צרכים שונים לכל אחת מהשכונות. במקביל הוחלט לחזק את תחום הדמוקרטיה המשתפת (דליברטיבית). בהתאם לתוכנית האסטרטגית "שכונה בפקוס" שנבנתה על ידי הנהלת המינהל הקהילתי והצוות המקצועי התקיימו בשכונה שני מרחבים פתוחים (ינואר ופברואר 2013) אשר הניעו מהלך רחב של קבוצות עבודה לקידום נושאים שונים שעל סדר היום: תחושת הבטחון ושמירה על הסדר הציבורי בשכונה, דיונים על הסדרי תנועה וחנייה (בין היתר בשל הסמיכות לנתחם התחנה ולפתיחת מרכז שרובר ששינה את יעודו ל"ייס פלאנט". בנוסף, מתקיים דיון מעמיק בנושא השימור בשכונה בכלל ובמבנה הכנסייה היוונית בפרט, ביחסים בין יהודים וערבים המתגוררים בשכונות ובשיח מעמיק על זהות השכונה. לאור תהליכים אלו התהדרה השכונה במגרש כדורסל חדש, בממפרים להאטת התנועה, בגן משחקים ובגן נוסף בדרך, בגינה קהילתית ועוד.